

Etusivu>Sinun oikeutesi>Perusoikeudet>Mistä saan apua?>Toimivaltaiset tuomioistuimet ja elimet>Perusoikeudet

Perusoikeudet

Puola

KANSALLISET TUOMIOISTUIMET

Puolan perustuslain (*Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej*) mukaan jokaisella on oikeus oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin toimivaltaisessa, puolueettomassa ja riippumattomassa tuomioistuimessa ilman aiheetonta viivytystä. Kansallisessa lainsäädännössä turvattujen oikeuksien ja vapauksien käyttämiseen liittyvät riidat voidaan näin ollen saattaa kansallisten tuomioistuinten käsiteltäväksi. Yleiset tuomioistuimet ratkaisevat siviili-, perhe- ja nuorisooikeudellisia asioita, työ- ja sosiaaliturvalainsäädäntöön liittyviä asioita, kauppa- ja konkurssioikeudellisia asioita sekä rikos- ja rangaistusasioita. Hallintotuomioistuimet valvovat viranomaisten toiminnan lainmukaisuutta. Sotilastuomioistuimet käsittelevät Puolan puolustusvoimiin liittyviä asioita, jotka kuuluvat sen toimivaltaan parlamentin säätämien lakien nojalla, sekä laeissa säädettyissä tapauksissa myös puolustusvoimien ulkopuolisia henkilöitä koskevia asioita.

Yleisten tuomioistuinten, hallintotuomioistuinten ja sotilastuomioistuinten toiminta perustuu kaksitasoiseen menettelyyn, jossa tuomioistuimen ratkaisuun tyytymätön asianosainen voi hakea siihen muutosta ylemmästä oikeusasteesta.

Lisäksi jokaisella, jonka perustuslaillisia oikeuksia tai vapauksia on loukattu, on Puolan perustuslain mukaan oikeus tehdä perustuslakivalitus perustuslakituomioistuimeen (*Trybunał Konstytucyjny*). Valituksen saa laatia vain asianajaja (*adwokat*) tai oikeudellinen neuvonantaja (*radca prawny*) (poikkeuksena ovat itseään edustavat tuomarit (*śędziowie*), syyttäjät (*prokuratorzy*), asianajajat (*adwokaci*), oikeudelliset neuvonantajat (*radcowie prawni*), notaarit (*notariusze*) ja oikeustieteen professorit tai tohtorit), eikä siitä peritä oikeudenkäyntimaksua. Valitukset voivat koskea sääntelyvälinettä, jonka perusteella tuomioistuin tai viranomainen on antanut lopullisen ratkaisun perustuslaissa säädettyistä oikeuksista, vapauksista tai velvollisuuksista.

KANSALLISET IHMISOIKEUSELIMET

Oikeusasiamies (*Rzecznik Praw Obywatelskich*)

Osoite: Aleja Solidarności 77, 00-090 Warszawa

Oikeusasiamiehen tehtävänä on suojella perustuslaissa ja muissa sääntelyvälineissä säädettyjä ihmisten ja kansalaisten oikeuksia ja vapauksia.

Jokaisella on oikeus pyytää oikeusasiamiehen apua, jos viranomaiset ovat loukanneet näitä suojeltavia oikeuksia tai vapauksia.

Oikeusasiamiehelle tehtävät kantelut ovat maksuttomia.

Arvioituaan kantelua oikeusasiamies voi

ottaa asian tutkittavaksi

ilmoittaa kantelijalle, mitä oikeussuojakeinoja hänellä on käytettävissään

siirtää asian toimivaltaiselle elimelle

jättää asian tutkimatta.

Jos oikeusasiamies ottaa asian tutkittavaksi, hän voi

suorittaa tutkimuksen itse

pyytää toimivaltaisia viranomaisia tutkimaan asian tai osan siitä

pyytää, että Puolan parlamentin alahuone (*Sejm*) määrää ylimmän tarkastusviraston (*Najwyższa Izba Kontroli*) suorittamaan tarkastuksen kyseisen asian tai sen osan tutkimiseksi.

Työssään oikeusasiamiehellä on oikeus

tutkia asiaa paikan päällä (myös ilman ennakoilmoitusta)

pyytää antamaan selvityksiä ja toimittamaan asiakirjoja viranomaisten hoitamassa asiassa

pyytää tietoja tuomioistuimen, syyttäjänviraston tai muun lainvalvontaviranomaisen hoitaman asian etenemisestä ja pyytää toimittamaan asiakirjat

oikeusasiamiehen toimistoon tarkastettavaksi, kun menettely on päättynyt ja asiassa on annettu ratkaisu

pyytää lausuntoja asiantuntijoilta ja muilta.

Tutkittuaan asian oikeusasiamies voi

selittää kantelijalle, että oikeuksia ja vapauksia ei ole loukattu

pyytää viranomaista, organisaatiota tai laitosta, jonka toiminnan on todettu loukanneen oikeuksia ja vapauksia, korjaamaan tilanteen ja seurata sen jälkeen suositusten noudattamista

pyytää kyseistä tahoa valvovaa viranomaista toteuttamaan laissa säädetty toimenpiteet

pyytää nostamaan kanteen ja osallistua vireillä olevaan siviilioikeudelliseen menettelyyn

pyytää toimivaltaista syyttäjää käynnistämään valmistelun rikosasioissa, joissa syyte nostetaan viran puolesta

pyytää käynnistämään hallinnollisen menettelyn, tehdä valituksen hallintotuomioistuimeen ja osallistua näihin menettelyihin

ehdottaa rangaistusta ja myös lopullisen ratkaisun kumoamista, jos kyse on vähäisestä rikoksesta

nostaa kanteen tai tehdä kassaatiovalituksen lopullisesta ratkaisusta.

Jos oikeusasiamies katsoo, että oikeuksia ja vapauksia koskevaa sääntelyvälinettä on muutettava tai että sellainen on annettava, hän voi tehdä tätä

koskevan pyynnön toimivaltaisille viranomaisille.

ERIKOISTUNEET IHMISOIKEUSELIMET

Lapsiasiavaltuutettu (*Rzecznik Praw Dziecka*)

Osoite: ul. Przemysłowa 30/32, 00-450 Warszawa

Lapsiasiavaltuutetun tehtävänä on suojella lapsen oikeuksia, joita ovat muun muassa seuraavat:

oikeus elämään ja terveydenhoitoon

oikeus perhekasvatukseen

oikeus kunnollisiin elinoloihin

oikeus koulutukseen

vammaisen lapsen oikeudet

lapsen suojeleu kaikenlaiselta väkivallalta, julmuudelta, hyväksikäytöltä, moraalin heikentämiseltä, laiminlyönniltä ja muulta kaltoinkohtelulta.

Jokaisella on oikeus pyytää lapsiasiavaltuutetun apua asioissa, jotka liittyvät lapsen oikeuksien tai edun suojeleluun.

Lapsiasiavaltuutetulle tehtävät kantelut ovat maksuttomia.

Työssään lapsiasiavaltuutettu voi

tutkia asiaa paikan päällä (myös ilman ennakoilmoitusta)

pyytää kyseessä olevia tahoja antamaan selvityksiä tai tietoja tai antamaan käyttöön asiakirjoja

pyytää lausuntoja asiantuntijoilta ja muilta.

Tutkittuaan asian lapsiasiavaltuutettu voi

pyytää toimivaltaisia tahoja ryhtymään toimiin lapsen hyväksi

pyytää toteuttamaan kurinpitotoimia tai määräämään kurinpitoseuraamuksia, kun kyseessä olevan tahon todetaan loukanneen lapsen oikeuksia tai etua osallistua lapsiasiavaltuutetun pyynnöstä vireille pantuihin menettelyihin perustuslakituomioistuimessa tai perustuslakivalitusasioihin, joilla on merkitystä lapsen oikeuksien kannalta

esittää korkeimmalle oikeudelle (*Sąd Najwyższy*) ehdotuksia lapsen oikeuksia koskevien säännösten tulkintaerimielisyyksien ratkaisemiseksi

nostaa kanteen tai tehdä kassaatiovalituksen

pyytää nostamaan kanteen ja osallistua vireillä olevaan siviilioikeudelliseen menettelyyn

osallistua alaikäisiä koskeviin menettelyihin

pyytää toimivaltaista syyttäjää käynnistämään valmistelun rikosasioissa

pyytää käynnistämään hallinnollisen menettelyn, tehdä valituksen hallintotuomioistuimeen ja osallistua näihin menettelyihin

ehdottaa rangaistusta asioissa, joissa on kyse vähäisestä rikoksesta.

Jos lapsiasiavaltuutettu katsoo, että lapsen oikeuksia koskevaa sääntelyvälinettä on muutettava tai että sellainen on annettava, hän voi tehdä tätä koskevan pyynnön toimivaltaisille viranomaisille.

Potilasasiamies (*Rzecznik Praw Pacjenta*)

Osoite: ul. Młynarska 46, 01-171 Warszawa

Potilasasiamies vastaa potilaan oikeuksien suojeleluta.

Jokaisella on oikeus pyytää potilasasiamiehen apua, jos potilaan oikeuksia on loukattu.

Potilasasiamiehelle tehtävät kantelut ovat maksuttomia.

Arvioituaan kantelua potilasasiamies voi

ottaa asian tutkittavaksi

ilmoittaa kantelijalle, mitä oikeussuojakeinoja hänellä on käytettävissään

siirtää asian toimivaltaiselle elimelle

jättää asian tutkimatta.

Jos potilasasiamies ottaa asian tutkittavaksi, hän voi

suorittaa tutkinnan itse

pyytää toimivaltaisia viranomaisia tutkimaan asian tai osan siitä.

Työssään potilasasiamiehellä on oikeus

tutkia asiaa paikan päällä (myös ilman ennakoilmoitusta)

pyytää antamaan selvityksiä ja toimittamaan asiakirjoja viranomaisten hoitamassa asiassa

pyytää tietoja tuomioistuimen, syyttäjänviraston tai muun lainvalvontaviranomaisen hoitaman asian etenemisestä ja pyytää toimittamaan asiakirjat

potilasasiamiehen toimistoon tarkastettavaksi, kun menettely on päättynyt ja asiassa on annettu ratkaisu

pyytää lausuntoja asiantuntijoilta ja muilta.

Tutkittuaan asian potilasasiamies voi

selittää kantelijalle, että potilaan oikeuksia ei ole loukattu

pyytää viranomaista, organisaatiota tai laitosta, jonka toiminnan on todettu loukanneen potilaan oikeuksia, korjaamaan tilanteen

pyytää edellä mainittua tahoa valvovaa viranomaista toteuttamaan laissa säädetyt toimenpiteet

pyytää nostamaan kanteen ja osallistua vireillä olevaan siviilioikeudelliseen menettelyyn.

Jos potilasasiamies katsoo, että potilaan oikeuksia koskevaa sääntelyvälinettä on muutettava tai että sellainen on annettava, hän voi tehdä tätä koskevan pyynnön toimivaltaisille viranomaisille.

pyynnön toimivaltaisille viranomaisille.

Tietosuojavaaltuutettu (*Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych*)

Osoite: ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa

Tietosuojavaaltuutettu vastaa henkilötietojen suojeleluta.

Jos tietosuoja lain (*ustawa o ochronie danych osobowych*) säännöksiä on rikottu, rekisteröity voi tehdä kantelun tietosuojavaaltuutetulle.

Tietosuojavaaltuutettu tutkii hallinnollisissa menettelyissä kantelijan henkilötietojen käsittelyä.

Työssään tietosuojavaaltuutetulla, apulaistietosuojavaaltuutetulla ja valtuutetulla henkilöstöllä on oikeus

päästä tarkastusta varten tiloihin, joissa rekisteri sijaitsee, sekä tiloihin, joissa tietoja käsitellään

pyytää selvityksiä ja kutsua henkilöitä kuultavaksi tosiseikkojen selvittämistä varten

tutkia tarkastuksen kohteeseen suoraan liittyviä asiakirjoja ja tietoja ja ottaa niistä jäljennöksiä

tarkastaa tietojen käsittelyyn käytettävät laitteet, välineet ja tietotekniikkajärjestelmät

pyytää lausuntoja asiantuntijoilta ja muilta.

Jos tietosuojavaaltuutettu toteaa, että säännöksiä on rikottu, hän antaa päätöksen, jossa veloitetaan korjaamaan tilanne, esimerkiksi

lopettamaan sääntöjenvastainen toiminta

täydentämään, päivittämään tai oikaisemaan henkilötietoja, asettamaan ne saataville tai pidättämään siitä

toteuttamaan lisätoimia henkilötietojen suojelemiseksi

lopettamaan henkilötietojen siirtäminen kolmanteen maahan

turvaamaan tiedot tai siirtämään ne muualle

poistamaan henkilötietoja.

Edellä esitetystä riippumatta tietosuojavaaltuutettu päättää asian tutkinnassa kerättyjen tietojen perusteella oma-aloitteisesti, käyttäkö se seuraavia valtuuksiaan:

kirjeen lähettäminen kantelun kohteelle

pyyntö kurinpitotoimien tai muiden laissa säädettyjen toimien toteuttamisesta säännöksiä rikkonutta vastaan ilmoitus epäilyistä rikoksesta lainvalvontaviranomaiselle.

Jos tietosuojavaltuutettu katsoo, että henkilötietojen suojaa koskevaa sääntelyvälinettä on muutettava tai että sellainen on annettava, hän voi tehdä tätä koskevan pyynnön toimivaltaisille viranomaisille.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu (*Pełnomocnik Rządu ds. Równego Traktowania*)

Osoite: Al. Ujazdowski 1/3, 00-583 Warszawa

Yhdenvertaisuusvaltuutettu vastaa hallituksen yhdenvertaista kohtelua ja syrjinnän torjuntaa koskevan politiikan toteuttamisesta.

Jokaisella on oikeus tehdä kantelu, pyyntö tai vetoamus yhdenvertaisuusvaltuutetulle.

Kantelun, pyynnön tai vetoamuksen tekeminen on maksutonta.

Jos tapaukseen liittyviä tosiseikkoja on tutkittava ja selvitettävä ennen kanteluun, pyyntöön tai vetoomukseen vastaamista, yhdenvertaisuusvaltuutettu kerää tarvittavat todisteet. Tätä varten hän voi pyytää muita viranomaisia toimittamaan tarvittavat todisteet ja selvitykset.

Kantelu, pyyntö tai vetoamus tulisi käsitellä ilman aiheetonta viivytystä:

kantelu tai pyyntö kuukauden kuluessa

vetoamus kolmen kuukauden kuluessa.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu ilmoittaa pyynnön esittäjälle, miten asia on käsitelty.

Jos yhdenvertaisuusvaltuutettu toteaa, että yhdenvertaisen kohtelun periaatetta on rikottu, hän ryhtyy toimiin rikkomuksen vaikutusten poistamiseksi tai lieventämiseksi.

Jos yhdenvertaisuusvaltuutettu katsoo, että yhdenvertaista kohtelua ja syrjinnän torjuntaa koskevaa sääntelyvälinettä on muutettava tai että sellainen on annettava, hän voi tehdä tätä koskevan pyynnön toimivaltaisille viranomaisille.

Vammaisvaltuutettu (*Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych*)

Vammaisvaltuutettu valvoo vammaisten henkilöiden ammatillista ja sosiaalista kuntoutusta ja työllistämistä koskevassa laissa (*ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*) säädettyjen tehtävien suorittamista.

Vammaisvaltuutettu valvoo vammaisuutta koskevien todistusten antamista ja vammaisuuden asteen määrittämistä.

Jokaisella on oikeus tehdä kantelu, pyyntö tai vetoamus vammaisvaltuutetulle.

Jos tapaukseen liittyviä tosiseikkoja on tutkittava ja selvitettävä ennen kanteluun, pyyntöön tai vetoomukseen vastaamista, vammaisvaltuutettu kerää tarvittavat todisteet. Tätä varten hän voi pyytää muita viranomaisia toimittamaan tarvittavat todisteet ja selvitykset.

Kantelu, pyyntö tai vetoamus tulisi käsitellä ilman aiheetonta viivytystä:

kantelu tai pyyntö kuukauden kuluessa

vetoamus kolmen kuukauden kuluessa.

Vammaisvaltuutettu ilmoittaa pyynnön esittäjälle, miten asia on käsitelty.

Jos vammaisvaltuutettu toteaa valvonnan yhteydessä, että on perusteltua epäillä, onko annetussa ratkaisussa otettu huomioon tapaukseen liittyvät tosiseikat tai onko ratkaisu lainmukainen, hän voi pyytää toimivaltaista viranomaista

kumoamaan ratkaisun

aloittamaan menettelyn uudelleen.

MUUT ERIKOISTUNEET ELIMET

Kansallinen yleisradioneuvosto (*Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji*)

Osoite: Skwer kard. S. Wyszyńskiego 9, 01-015 Warszawa

Kansallinen yleisradioneuvosto turvaa sananvapauden radiossa ja televisiossa, suojaa mediapalvelujen tarjoajien itsenäisyyttä ja yleistä etua sekä varmistaa radio- ja televisiotoiminnan avoimuuden ja moniarvoisuuden.

Jokaisella on oikeus tehdä kantelu, pyyntö tai vetoamus neuvostolle.

Kantelun, pyynnön tai vetoamuksen tekeminen on maksutonta.

Jos kantelu koskee tiettyä lähetystä, kantelijan on ilmoitettava lähetyspäivä ja -aika sekä kanavan ja lähetysten nimi (tai muita tietoja, joiden avulla kantelun kohteena oleva lähetys voidaan tunnistaa).

Neuvoston puheenjohtaja voi pyytää mediapalvelujen tarjoajaa toimittamaan todisteita, asiakirjoja ja selvityksiä, joiden avulla voidaan varmistaa, onko mediapalvelujen tarjoaja toiminut lain mukaisesti.

Kantelu, pyyntö tai vetoamus tulisi käsitellä ilman aiheetonta viivytystä: kantelu tai pyyntö kuukauden kuluessa, vetoamus kolmen kuukauden kuluessa.

Neuvosto ilmoittaa pyynnön esittäjälle, miten asia on käsitelty.

Neuvoston puheenjohtaja voi vaatia mediapalvelujen tarjoajaa lopettamaan mediapalvelujen tarjoamisen, jos ne ovat lainvastaisia.

Tietyissä tapauksissa neuvoston puheenjohtaja voi määrätä sakkoa mediapalvelujen tarjoajalle.

Päivitetty viimeksi: 23/01/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.